

یادداشت مترجم

کتاب «هارمونی مدرن» که تحلیلی دقیق از نوآوریهای اواخر قرن نوزدهم و اوائل قرن بیستم بر مبنای آثار ۴ دوران کلاسیک و رمانتیک است، خوشبختانه در زمانی آماده چاپ شد که «هم آهنگی» تالیف «روح الله خالقی» و «آموزش هم آهنگی» اثر ریشارد اشتور، ترجمه و تألیف «یوسف یوسف زاده» و «هارمونی کلاسیک» اثر «کیتسون» ترجمه نگارنده و کتابهای دیگری از این قبیل قبلاً به چاپ رسیده و علاقه مندان با ویژگیهای کلاسیک هم آهنگی (که پایه و اساس این فن به شمار می رود) آشنا شده بودند.

منظور از تصنیف کتاب «هارمونی مدرن» جانشین کردن آن به جای کتابهای هارمونی که بر مبنای قواعد محکم و منطقی کلاسیک بنا شده اند نیست، بلکه با توجه به تغییرات و نوآوریهای که به تدریج در هنر موسیقی به وجود آمده و میان علم و عمل در «موسیقی مدرن» فاصله عمیقی ایجاد کرده است، هدف مصنف پُر کردن این فاصله بوده است. در نتیجه، به نظر می رسد که کتاب حاضر با تشریح ابتکارات و تمهیدات پیشرفته هنرمندان بزرگ موسیقی جهان که پایه گذار «موسیقی مدرن» بوده اند، مکملی برای کتابهای یاد شده باشد. از اینرو، استفاده از آن بیشتر برای کسانی که به فن هارمونی و ریزه کاریهای آن آشنایی کامل داشته باشند مفید خواهد بود.

در ترجمه این کتاب به جای بعضی از واژه های هنری موسیقی که تاکنون کاربُردی برای معادل فارسی آنها معمول نبوده و در فرهنگ موسیقی ما هم هنوز واژه ای برای آنها در نظر گرفته نشده است به ناچار از واژه های معمول غربی و یاد در شرایطی از واژه های تحت اللفظی که تا حدی مُعَرَّف معنی و مفهوم آنها است استفاده شده است به علاوه چون دوره «مدرن» مبین زمان ویژه ای در تاریخ موسیقی است و واژه «جدید» گویای معنی و مفهوم حقیقی آن نیست و ضمناً همراه با واژه «هارمونی» (هم آهنگی) آمده است، لذا عنوان کتاب به نام غربی

آن «هارمونی مدرن» نامیده شده است و برای آنکه علاقه‌مندان پس از آشنایی و نتیجه‌گیری مسائل علمی، آنها را به عمل نزدیک کنند، تکالیفی نیز در آخر کتاب منظور شده تا در صورت تمایل با انجام آن تکالیف توانایی خود را بیازمایند و یا بیش از پیش به کارهای عملی در زمینه روشهای جدید بپردازند.

امید است متخصصان موسیقی در مراکز نشر دانشگاهی، با توجه به نیاز موسیقی‌دانان و علاقه‌مندان و در زمینه‌های هنری موسیقی، اصطلاحات و واژه‌های فارسی مناسبی انتخاب کنند تا ضمن تفهیم بهتر مطالب و مسائل پیچیده موسیقی زینت بخش کتابهای آینده شود.

مصطفی کمال - پورتراب

فهرست

صفحه

Shiraz-Beethoven.ir

عنوان

۹-۱۶

فصل اوّل

۹

پیشگفتار مؤلف

اندیشه باز و دور از پیش داوری - عدم کفایت علائم نت نویسی - انعطاف بیشتر - به هنرجو

۱۷-۳۶

فصل دوّم

۱۷

آزادی بیشتر روی خطوط قدیمی

پنجم‌های پی در پی - کاربُرد پنجم‌ها - معکوس دوّم - کاربُردهای آزادتر - ارتباط وسیع تر تُنال -

تسهیل تئوری - پایه در معکوس‌های آکوردهای نهم - نتهای پدال

۳۷-۴۸

فصل سوّم

۳۷

اشل‌ها - (الف) تأثیرات مُد

اصول سه گانه موسیقی - احساس محدودیت - اشل غیر ثابت - استفاده از مُدالِ خالص - ذکر و اشاره - کاربُرد ملودیک - احساس مُدال - کدانس مُدال

۴۹-۷۰

فصل چهارم

۴۹

(ب) سیستم اشل دوازده‌نغمه‌ای

تقسیمات اکتاو - اختلاف دو سیستم - مقایسه با دید کروماتیک - عدم کفایت نُت نویسی قدیمی - کاربرد سیستم جدید - ۱- مرکزیت تُنال - تساوی دقیق فواصل - تسلسل سوّمهای بزرگ و ششمهای بزرگ - توسعه امکانات "رنگ هارمونیک" -

نمایان ترک شده - بعضی از جانثینان نمایان - آکوردهای جدید - وجود اشل تُنال در اشل دوازده نیم پرده‌ای - کار بُردها - ۲ - مرکزیت غیر تُنال - عدم استفاده از علامات ترکیبی - شنوایی مطلق

فصل پنجم

۷۱ - ۸۲ Shiraz-Beethoven.ir

۷۱ (ج) "گام تمام پرده" یا اشل تُ

اصل و مبدأ آکورد در اشل تُنال - ارزش ملودیک محدود اشل تُنال - محدودیت دوباره سازی - تنوع زیاد آکوردها - تسلسل بخش ها - اختلاف دو سری تُنال با یکدیگر - قدرت مدولاسیون آکوردهای تُنال - کاربرد آن به وسیله امپرسیونیستها - نُتهای گذر در اشل تمام پرده - محدودیت های آن - ارزش حقیقی

فصل ششم

۸۳ - ۹۸

۸۳

(د) بعضی اشل های دیگر

تمایل به تغییر دادن نُتها - گامهای ملی - آئین مشرق - گامهای بومی - سن سان و بانترک - شباهتهای مُدرن - وضعیت فعلی - اشل های اسکریابین - مقایسه باسیستم تُنال - معکوس های آکورد اسکریابین - مباحثات مؤثر - بازگشت تفوقی نمایان - انتخابهای دیگری از سری هارمونیک - سنات هفتم اسکریابین - امکان جذب آکوردهای اسکریابین در تمرینات عمومی

فصل هفتم

۹۹ - ۱۱۲

۹۹

نُتهای تغییر یافته و اضافی

گام کروماتیک مُد نیست - چهار کار بُرد - آکوردهای گذر - آکوردهای گریز - نُتهای گذر اضافه شده - آکوردهای ششم افزوده - نظریه آتارمونیک (مترادف) - هارمونی شوَنبرگ

فصل هشتم

۱۱۳ - ۱۲۸

۱۱۳

شیوه های تازه برای ساختن آکورد

دو اصل بزرگ و مهم - اصل آکورد سه صدایی - عدم اتخاذ یک سیستم محدود - الف - ساختن آکورد به وسیله فواصل مساوی که دارای کیفیت یکسان نیستند - معکوسهای آکورد نهم - ب - ساختن آکوردهایی با فواصل مساوی که دارای کیفیت یکسان هستند - تغییر و تبدیل خاصیت - ج - ساختمان ترکیبات مختلط - روشهای افقی

Shiraz-Beethoven.ir

۱۳۸ - ۱۲۹

۱۲۹

فصل نهم

حلقه - حذفها و فرو -

حلّ به طور عمومی - آزادسازی بعضی از نُتها - طرز عمل نُتهای دیگر - انتقال
 آکوردهای نامطبوع - لزوم حذفها - مثالی از بتهوون - تغییراتی در کدانسها - ناپدید
 شدن - کدانس های خاتمه

۱۵۸ - ۱۳۹

۱۳۹

فصل دهم

شیوه های امپرسیونیسم

تعریف - تکنیک امپرسیونیست ها - خواص مهیج پنجم های باز - پنجمهای پی در پی
 - آکوردهای کامل با حرکات مشابه - آکوردهای معکوس اول - آکوردهای معکوس
 دوم - آکوردهای هفتم - آکوردهای نهم - آکوردهای نامطبوع دیگر - تشکیل آکوردها
 با فواصل چهارم و پنجم - بعضی استثناءها - مجذوبیت در رویه عمومی

۱۸۴ - ۱۵۹

۱۵۹

فصل یازدهم

شیوه های افقی

خطوط ملودیک - یک خط ملودیک و یک جریان هارمونیک - دو جریان
 هارمونیک - سه جریان - اختلاط تنالیتها - آکوردهای مشتق افقی - تمهید انعکاسی
 (آینه ای) - آکوردهای پدال - موتیفهای پدال - پولیتونی

۱۹۶ - ۱۸۵

۱۸۵

فصل دوازدهم

گرایشهای جدید هارمونیک

نظرات مختلف - رئالیسم - اقتصاد در نُتها - تسهیل - نامطبوع به صورت انتزاعی -
 فاصله دوم کوچک در هارمونی - تقویت طرحها - تکنیک "سایه روشن" - تقویت به
 وسیله فواصل ششم - طرح سه گانه - طرح ریزی با فواصل هفتم و نهم - آکوردهای
 گریز

۲۰۴ - ۱۹۷

۱۹۷

فصل سیزدهم

ملودی مُدرن

مشکلات تجزیه و تحلیل ملودیک - وجود عوامل هارمونی مُدرن در ملودیهایی
 قبلی - ویژگیهای ملودی مُدرن - وسعت و پهنای بیشتر - ملودی در گامهای جدیدتر
 - پوینتیلیسم ملودیک - ملودی تنال

۲۰۵-۲۱۸

فصل چهاردهم Shiraz-Beethoven.ir

۲۰۵

ریتم مدرن

ابهام در اصطلاح - تجزیه و تحلیل موسیقی - عدم کفایت علامات نت‌نویسی - موومانهای مختلط - تقسیمات آزادتر ضربان - ضرب‌های پنج‌تایی - علامات غیر عادی میزان - میزانهای یک‌ضربی - موومانهایی با ضرب‌های مختلط - موسیقی بدون میزان - ریتم‌های پیچیده مختلط - تنوع طولی در جمله‌بندی

۲۱۹-۲۳۲

فصل پانزدهم

۲۱۹

فرم مدرن

فرم و ارتباط و وحدت - برجستگی و امتیاز بيمورد فرم سُنات - موسیقی پروگرام - لایت موتیف - نیازهای شنونده - دگرگونی تم‌ها - تعدد تم‌ها - شنونده - موسیقی غیر توصیفی (خالص) - فرمهای یک تمی - مینیاتورها و نقاشیهای رنگی

۲۳۳-۲۴۴

فصل شانزدهم

۲۳۳

خاتمه و نتیجه

لوازم و تجهیزات آهنگسازان - مقصود اصلی از وجود تمرین‌ها - ادراک استیل (شیوه) - فریبندگی رنالیسم - امپرسیونیسم - نفوذ و تأثیر رنگ صدا در هارمونی - استفاده صحیح از وسایل بیان حال و احساس - مقیاس و عظمت - صرفه‌جویی در وسایل - حجم و کثرت - آثاری با مقیاس کوچکتر - جاذبه احساس و ادراک

۲۴۵-۲۵۵

ضمیمه

۲۴۵

تمرینها

۱- باسها - II - ملودیها - III - موتیفها و آکوردها - IV - فرم موسیقی - V - ارکستراسیون

روش دیگر عبارت است از حرکت یکنواخت فواصل در باس؛ ابتدا با فاصله سؤمهای کوچک (مانند مثال ۳۷ مربوط به "واگنر") و سپس با سؤمهای بزرگ، مانند مثالهای ۸۳ و ۸۴:

مثال ۸۳ *Lento sostenuto cantabile.* BANTOCK, "Gethsemane."

All major common chords.

Shiraz-Beethoven.ir

مثال ۸۴

Vivac

Sw. (16, 8, 4, 2 1/2, 2.)

ARG-ELERT,
Pastel. Op. 92, No 3.